

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: אבנון	שם פרטי: עליזה
-----------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: וושקובסקה		בלועזית LUSZCZANOWSKA	שם נעורים: לושיה
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: לושיה		בלועזית LUCIA	מין: ז / נ תאריך לידה: 05/08/1928
מקום לידה (ישוב, מחוז): קרקוב, פולין		בלועזית KRAKOW, POLAND	ארץ לידה: פולין
שם פרטי של האב: הרמן		שם פרטי ושם נעורים של האם: מרים (מרישה) זיטמן	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):		שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: קרקוב		בלועזית KRAKOW	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:		מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): פולין, גרמניה			
האם היית בגטאות? אילו ומתי? קרקוב 1941-1943			
האם היית במחנות? אילו ומתי? פלשוב 1943-1944, אושוויץ + ברגן בלזן 1944-1945			
מקום השחרור: ברגן בלזן		תאריך השחרור: 15/04/1945	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? חזרה לקרקוב ומשם לגרמניה. משם לסלפ (בווריה, על גבול צ'כיה)	
מקומות/מחנות בדרך לארץ: מינכן (גרמניה), זלצבורג (אוסטריה)		שנת עליה: 1951	שם האנייה (אם עלה בדרך הים): בטיסה

<p align="center">אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה</p> <p>(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון):</p> <p>נא לכתוב בגוף ראשון</p>
<p>נולדתי בקרקוב כבת שניה. אבי היה סוחר עורות ואמי עקרת בית. בית הרמוני, תרבותי, הורי דיברו גרמנית כי אבי היה בצבא של פרנץ יוזף ואמי היתה בווינה בזמן מלחמת העולם ה-1, וחזרה לקרקוב. למדתי בבי"ס הפולני ע"ש "אדם מיצקביץ" בקרקוב, וכשהגרמנים נכנסו אסרו עלינו, הילדים היהודים, ללמוד בבי"ס פולני. לכן, למדנו בבית בחוגים שהעבירו מורים מהגימנסיה העברית, בהם לימדו את כל החומר של ביה"ס, זאת עד שנכנסנו לגטו, וכך גם בגטו עצמו. בגטו היתה יהודיה אנגליה, נשואה לאיש יליד קרקוב, שהיתה מלמדת שיעורים פרטיים. אמא החליטה שאחותי ואני חייבות ללמוד אנגלית. היא אכן לימדה אותנו אולם אני לא רציתי ללמוד, אבל אמא התעקשה באומרה: "הכל הם יכולים לקחת מאיתנו אבל לא את מה שיש לנו בראש". זה עזר לי מאוד בזמן שחרורי מהגטו.</p>
<p align="center">נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה</p> <p>(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביוזנדראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):</p> <p>הייתי במחנות שצינתי. במחנה פלשוב עבדתי במפעל, בו ייצרו מגפיים לצבא הגרמני, ולמדתי לתפור את העור העליון במכונת תפירה. כמו כן עבדתי בעבודות סזיפיות רבות – עבודות כפיה. עלינו על פסי רכבת, היינו צריכות למלא עגלות באבנים ולהעלותן לגבעה, למשל, וכך הלך ושוב. באושוויץ היו מעמידים אותנו לספירה בבקרים המוקדמים ובקור העז, ערומים, כשרק שמלות דקות לגופנו וכפכפים הולנדים לרגלינו. אם דבר מה לא היה לרוחם היינו צריכות לעמוד על ברכינו, ולבנים בידינו, במשך שעות. סלקציות היו כל הזמן. הרחנו את ריחות הזוועה וראינו את האש שעלתה מהארובות. באושוויץ אמרו לנו כל הזמן שמשם אף אחד לא יוצא. אמי, אחותי ואני נרשמנו כשלוש אחיות ולא כאם ובנותיה, אמא היתה הראשונה בכל סלקציה והוסכם עלינו שאנחנו הולכות איתה בכל מצב. בנובמבר 1944 היה טרנספורט, ואז מנגלה עצר אותי ושאל לגילי. אמרתי שאני בת 20 למרות שהייתי רק בת 16, ושאני יכולה לעבוד קשה עוד זמן רב. למזלי, ענה: "רוצי" וחיי ניצלו שוב. לאחר נסיעה של יומיים בקרונות הגענו לברגן בלזן, ולמרות הכפור והשלג הושמנו באוהלים, אבל לאחר אושוויץ היה זה מקום "טוב", בניהול הגרמנים ולא בניהול ה-SS, כמו אלה בפגשנו באושוויץ. זה לא לקח זמן רב כי כל הצוות הגיע מאושוויץ. שכבנו על הקרח והמים היו קפואים. אמא היתה מבקשת מאיתנו להתקלח בשלג כי "חשוב להיות נקיים". לילה אחד היתה סערה גדולה וכל האוהלים עפו, ירד שלג והיו רוחות חזקות ואז אמרו לנו שאנחנו יכולות להכנס למבנה בנוי. רצנו למבנה, שם הוחזקו היהודים מהולנד. שכבנו על הרצפה ואח"כ הגיעו טרנספורטים מהונגריה, שהיו זמן רב בדרך בתנאים קשים מאוד, והדביקו את כולנו בטיפוס. כל המחנה חלה בטיפוס. גם אמי, אחותי ואני. ב-2/4/1945 נפטרה אמי, מדיזנטריה, ואחותי היתה במצב קשה ביותר. היא לא היתה מסוגלת לעמוד על רגליה ובמצב נפשי קשה מאוד. ב-15/4/1945 ישבתי בחוץ ושמעתי את הרמקולים שבישרו על השחרור. קצין בצבא האנגלי, שהגיע מארץ ישראל, מר הרצוג, לימים נשיא המדינה, ועמו קצין יהודי מהולנד (שהיה בצבא האנגלי וחיפש את אשתו) שחררו אותנו. הם פתחו את המחסנים ואמרו שאנחנו יכולים לקחת כל שנרצה. אני ישבתי ובכתי, אבל אז נזכרתי באמי וברכתי אותה על כך שביקשה שאלמד אנגלית, כי הבנתי כל מילה שנאמרה.</p>
<p align="center">אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ</p> <p>(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):</p> <p>ב-1945 בתום המלחמה נסעתי לקרקוב, משם נסעתי לברגן בלזן ולקחתי את אחותי עמי לסלפ בצ'כיה. אני זוכרת שבכ"ט בנובמבר, כששמענו על הכרזת המדינה, רקדנו הורה על השלג, קבוצה של 20 צעירים, רובם יוצאי קרקוב. היינו שם עד שב-1947 התחתנה אחותי ועברה לבמברג, גרמניה ואילו אני עברתי למינכן. בשנת 1948 עזבו אחותי ובעלה לארה"ב ואני החלטתי לחיות בארץ ישראל. לא רציתי שבשום מקום בעולם יגידו לי שוב "יהודיה מלוכלכת" ולכן הלכתי לארגוני בריחה שונים, רציתי להתגייס לצבא, אולם שם טענו כי רק גברים עוברים לארץ, וביקשו שאמתין. שם פגשתי את בעלי.</p>
<p align="center">נא ספרי/ על חיך בארץ</p> <p>(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):</p> <p>הגעתי ב-9/1/1951 לארץ, בעודי בהריון מתקדם. בעלי נשאר בזלצבורג, אוסטריה, שם עבד בקונסוליה. התגוררתי עם אחותו בתל-אביב, בביצרון, ושם ילדתי את שלומי, שנולד ב-13/1/1951. נפגשתי עם הבריורקטיה הישראלית שטענו כי בעלי יגיע תוך שבועיים אולם זה לא קרה. הוא הגיע לאחר חצי שנה. בשנים הראשונות גידלתי את בני, ובשנת 1957 נשלח בעלי לשגרירות</p>

בוינה ואילו אני ובני נסענו לארה"ב. טיילנו ואז הצטרפנו אליו והיינו שם שלוש שנים וחצי. בשנה הראשונה עזרתי לשליחים בסידוריהם האחרונים לפני נסיעתם למזרח אירופה, בזכות שליטתי בשפה הגרמנית. כמו כן הייתי מארחת אנשים בביתנו. אח"כ הלכתי ללמוד מקצוע. בוינה היה בית הספר לקוסמטיקה הטוב ביותר באירופה, ע"ש פרופ' אייטנר, שם למדתי במשך שנה, וכן עשיתי סטאז' במשך שנה. בשנת 1960 העבירו את בעלי לבוקרשט, רומניה, שם היינו שנתיים ואז חזרנו לישראל. בארץ עבדתי שנים רבות כקוסמטיקאית וזאת עד גיל 76, כשבעלי חלה. הפציינטיות שלי בקשר עמי עד היום. כמו כן הייתי פעילה מאוד כמתנדבת וכתורמת ועזרתי בהפקת אירועים רבים בעמותות כמו ניצן, האגודה למלחמה בסרטן, אילן, העמותה למען העיוורים, העמותה למען החרשים ובער"ן לאנשים במצוקה נפשית. גם ביד שרה תרמתי.

ראיון: אורית פטרוב
תל אביב. דצמבר 2012